

تحولات جدید، از سامانه‌ها تا هوش مصنوعی:

آیا حرفه‌ی حسابداری در خطر است؟

سهیل محمدحسن زاده^۱

مورد نیاز انسان را به نحو احسن، انجام دهند. استفاده از هوش مصنوعی در حسابداری، تأثیر زیادی بر افزایش دقت، سرعت، اثربخشی و کاهش خستگی حسابداران دارد.»

عبارات فوق عیناً پاسخ ربات چت جی پی تی^۲ نسخه‌ی ۳.۵ به این پرسش است: «تأثیر هوش مصنوعی بر حسابداری چیست؟». از این ربات پرسیده شد: اگر شرکای فعلی با نسبت‌های سود فرضی، وجود داشته باشند و شریک جدید با میزان جدید شراکت، وارد مجموعه شود، درصدهای جدید شرکا چند است؟ طبق استاندارد حسابداری شماره ۳ ایران، چند نمونه درآمد غیرعملیاتی نام برده و شرایط شناخت درآمد عملیاتی را بیان کنید؟ ثبت‌های حسابداری اخذ تسهیلات مرابحه با فرض‌های پیچیده و با روش ناخالص چیست؟

تمامی سؤالات فوق به سرعت و به طور کامل، پاسخ داده شد. حتی خود ربات سؤال را پیچیده‌تر کرده و راه‌حل‌های آن‌ها را ارائه داد. منابع در اختیار این ربات، عمدتاً به زبان انگلیسی

کاری، جایگزین پرسش‌های سنتی شده است.

دیگر اهمیتی ندارد حسابداری فروش، صورتحساب فیزیکی را در چند نسخه چاپ کند و چه‌گونه پیگیر اخذ نسخه‌ی امضاشده‌ی مشتری باشد. چندان مهم نیست که در زمان استخدام حسابداری ارشد، در خصوص ثبت حسابداری کسر اوراق قرضه سؤال شود. تئوری تکامل، فقط در زیست‌شناسی کاربرد ندارد. دوران گذار از حسابداری سنتی به نوین، به سرعت طی شده و کارکنانی که توانایی ارتباط برقرار کردن با هوش مصنوعی، سامانه‌ها و استفاده از برنامه‌های کاربردی را ندارند، به‌مرور از حرفه حذف می‌شوند.

**هوش مصنوعی، صبر کن!
حسابدار باید خودش را برساند!**

«انقلابی در حرفه‌های مختلف، شامل حسابداری در جریان است. هوش مصنوعی، شبیه‌ساز هوش انسان در ماشین‌هایی است که به نحو برنامه‌ریزی شده‌اند که امور روزمره‌ی

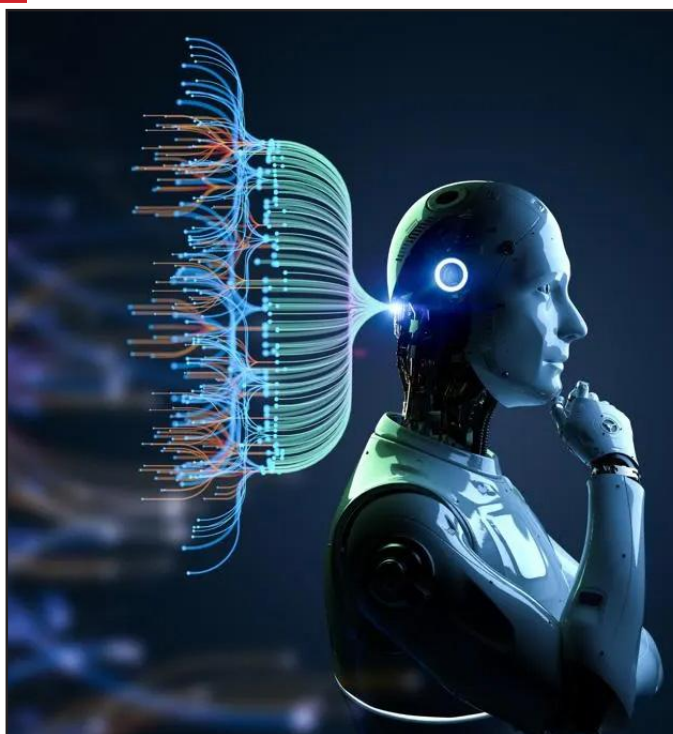
سالیان متمادی سپری شد تا استانداردهای حسابداری کشورمان، با تلاش

سازمان حسابرسی، منطبق با نسخه‌های بین‌المللی شود. هرچند تغییرات به‌کندی پیش رفت، اما اجتناب‌ناپذیر بود. باید چندین سال می‌گذشت تا بحران‌های مالی به وجود آید و محافظه‌کاری در حسابداری، شناخت درآمد را به تأخیر انداخته و اثرات زیان یا هزینه را بلافاصله در صورت‌های مالی شناسایی کند. اکنون فضای کاری حسابداران، به سرعت در حال دگرگون شدن است و این تنها شامل تغییرات در استانداردهای حسابداری نیست. آیا شناسه‌ی یکتای حافظه‌ی مالیاتی را اخذ کرده‌اید؟ از چه ابزاری برای تطابق اسناد خروجی در سامانه‌ی جامع تجارت و صورتحساب‌های صادره در سامانه‌ی مؤدیان استفاده می‌کنید؟ چند کاربر و با چه حدود اختیارات، در پنل مدیریت کاربران سامانه‌ی جامع تجارت تعریف کرده‌اید؟ آیا با پاور کوئری^۲ آشنایی دارید؟ چنین سؤالاتی در مصاحبه‌های

مالیات بر ارزش افزوده نیست. خرید را می‌توان در صورتحساب‌های خرید کارتابل مؤدیان جستجو کرد و بدون رسیدگی ممیزین، بهای تمام‌شده‌ی آن به همراه اعتبار مالیات بر ارزش افزوده قابل قبول مالیاتی است. هزینه‌های حقوق و دستمزد در لیست‌های ماهانه افشا شده و درآمد و هزینه‌ی اجاره در قراردادهای ثبت شده در سامانه‌ی املاک کشور موجود است. آیا نقل و انتقال خودرو داشته‌اید؟ در سامانه‌ی مالیات من قابل مشاهده است. اگر خواهان اعتراض به برگ تشخیص مالیات بر درآمد هستید، دیگر نیازی به تنظیم نامه‌ی مکتوب و ارائه به ممیز خدماتی و دریافت رسید از آن ندارید. کافی است اعتراض به ممیز کل و درخواست طرح دادرسی مالیاتی موضوع ماده‌ی ۲۳۸ ق.م.م را در سامانه‌ی مالیات من ثبت کنید.

تعداد فعلی مؤدیان مالیاتی که تحت عنوان شرکت‌های خصوصی فعالیت می‌کنند، ۴۰۰ هزار عدد است و از ابتدای سال حاضر، ارسال الکترونیک صورتحساب‌های الکترونیک برای آن‌ها اجباری است. بسیاری از مؤدیان به دلیل عدم برگزاری دوره‌های مفید آموزشی، کاملاً با قانون جدید و اجرای آن، ناآشنا هستند. هرچند در قانون تسهیل پایانه‌های فروشگاهی، مؤدیان در سال ۱۴۰۲ از مزایای دوران گذار همچون استفاده از شناسه‌ی کالای عمومی، بخشودگی ۱۰۰ درصد جرایم عدم صدور صورتحساب (۱۰ درصد مبلغ فروش) و رایگان بودن استفاده از خدمات شرکت‌های معتمد ارائه‌دهنده‌ی خدمات مالیاتی بهره می‌برند (در این لحظه، تنها سه شرکت دارای مجوز از اداره‌ی کل امور مالیاتی هستند)، هرگونه بخشودگی مالیاتی سنوات قبل، منوط به ارسال صورتحساب در سامانه است.

در صورتی که شرکتی، مقدمات این

در سامانه‌ی جامع تجارت ثبت نشده باشد یا اسناد ورودی، تعیین و تکلیف نشده باشند، کد نقش غیرفعال شده و خرید از بورس کالا، ثبت سفارش و سایر مجوزهای تجاری فاقد اعتبار می‌شوند، درصدهای مورد نیاز برای تعیین و تکلیف اسناد موجود در کارتابل سامانه‌ی مذکور، در آینده‌ای نزدیک، به ۱۰۰ درصد می‌رسد.

علی‌رغم این‌که در حال حاضر، داده‌های مورد نیاز باید در چندین سامانه وارد شود، رویدادهای خوبی پیش رو است. زمانی که در همایش پایانه‌های فروشگاهی، رئیس سازمان امور مالیاتی نوید می‌دهد ارسال اظهارنامه‌ی مالیات بر درآمد در سال ۱۴۰۴ کاملاً خودکار انجام می‌شود، تحولات اساسی و روبه‌رشد است. ما می‌توانیم برای محقق شدن این وعده، امیدوار باشیم، در هر صورت، هدف مطلوب است. مبالغ فروش از صورتحساب‌های صادره در سامانه‌ی مؤدیان به دست می‌آید و نیازی به ثبت مجدد در سامانه‌ی معاملات فصلی و

هستند، در نتیجه یکی از اولویت‌های اصلی حسابداران در حال حاضر و آینده، تسلط بر زبان تخصصی حسابداری است. شاید پاسخ به سؤالات فوق، از نظر یک کارشناس حسابداری، ساده به نظر آید. اما در آینده‌ای نه چندان دور، دیگر نیازی به صدور اسناد حسابداری دستی نیست. هر چند در حال حاضر نیز، تعداد این اسناد به سرعت در حال کاهش است. همه‌ی ثبت‌های حسابداری را به هوش مصنوعی بسپارید، حسابدار بی‌تخصص، ناپدید می‌شود.

تکلیف را روشن کنید! چند سامانه به یک نفر!

«سامانه‌ی جامع تجارت»، «سامانه‌ی پایانه‌های فروشگاهی»، «سامانه‌ی معاملات فصلی» و بسیاری از سامانه‌های دیگر، اطلاعات ورود و خروج کالا و خرید و فروش آن را دریافت می‌کنند. حسابدار باید بر این سامانه‌ها و مقررات آن‌ها مسلط باشد. فارغ از این‌که در حال حاضر اگر بخشی از اسناد ورودی

امر را فراهم نکرده باشد، با ارائه‌ی تعهد یک‌ماهه نسبت به راه‌اندازی سامانه‌ی مذکور، می‌تواند از بخشودگی‌های مالیاتی درخواستی، بهره‌مند شود. بنابراین، هرچند دوران گذار شرایط را ساده‌تر کرده، اما چنین شرطی به اندازه‌ی کافی ضمانت اجرایی قانون را تضمین می‌کند.

حسابداران باید از فایل سی اس آر^۴، نرم‌افزار اپن اس اس ال^۵، کلید خصوصی^۶، ای پی آی^۷، وب سرویس^۸ سر درآورند. پاور بی آی^۹، ابزار تحلیل داده‌های آن‌ها شده و اس کیو ال^{۱۰} مبنای گردآوری داده‌های مورد نیاز آن‌ها است. اگر توانایی تعریف شابلون برای صدور اسناد مالی فروش، مطابق با استاندارد حسابداری شماره ۳ ایران ندارید و نمی‌دانید در زمان ثبت سفارش توسط مشتری باید سند صادر شود یا پرداخت در درگاه یا آماده‌سازی سفارش یا تحویل آن به مأمور پست یا تأیید دریافت کالا توسط مشتری یا پایان دوره‌ی ضمانت بازگشت کالا، باید با حسابداری خداحافظی کنید!

از سرفصل‌های درسی در دانشگاه‌ها چه خبر؟

آیا واقعاً اهمیت دارد روش حسابداری کسر سهام چه‌گونه است؟ آیا در درس حسابداری میانه، نیاز است نحوه‌ی استهلاک کسر اوراق قرضه آموزش داده شود؟ آیا در خاطر نگه‌داشتن نحوه‌ی محاسبه‌ی ارزش فعلی اقساط نامساوی

که در درس مدیریت مالی آموخته می‌شود، اهمیت دارد؟ آیا سرفصل‌های درسی، قوانین جدید مانند پایانه‌های فروشگاهی و نحوه‌ی ثبت اطلاعات در آن را دربر می‌گیرد؟ به نظر می‌رسد پاسخ تمامی این سؤالات منفی است. آنچه در آینده ابزار کار حسابدار است، تسلط بر نحوه‌ی پردازش داده‌ها است. ردیف‌های اسناد مالی صادره چرخه‌های دریافت، پرداخت، خرید و فروش در شرکت‌های با تعداد متوسط داده، به صدها هزار ردیف می‌رسد. نحوه‌ی تغییر دیتامدل^{۱۱}، اهمیت بیش‌تری از تسلط بر آیین‌نامه‌ی تحریر دفاتر قانونی دارد. چه اهمیتی دارد دفاتر با خودکار آبی تحریر شوند یا سبز؟ چه اهمیتی دارد دانشجو ساعت‌ها صرف یادگیری محاسبه‌ی ارزش فعلی اقساط بانکی کند، وقتی با اعمال یک فرمول، نتایج تا اعشار آخر بر صفحه‌ی نمایش پدیدار می‌شوند؟

تورم و شرایط فعلی اقتصادی، کاری کرده است جوان بیست ساله‌ای که درس خود را ادامه نداده، تنها در ظرف چند ماه، با ثبت‌نام و خرید یک ماشین و فروش آن در بازار آزاد، چندین برابر حقوق یک حسابدار متخصص عایدی داشته باشد. هرچند این رویداد تکرارپذیر نباشد، سوداگری، روحیات دانشجویان را تحت تأثیر قرار داده و به‌سرعت خواهان پیشرفت در محیط کاری و کسب درآمد هستند. اما باید در نظر داشت، تنها در صورتی سرمایه‌های انسانی آتی این حرفه به موفقیت دست پیدا می‌کنند که

به جای از دست دادن زمان طلایی خود در مشاهده‌ی پست‌های اینستاگرام سگ و گربه‌های خنده‌دار، به دنبال آموختن زبان برنامه نویسی پایتون^{۱۲}، نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس^{۱۳} یا نحوه‌ی استفاده از فرمول ایکس‌لوک‌آپ^{۱۴} در اکسل^{۱۵} باشند.

جمع‌بندی

هوش مصنوعی در آینده به عنوان ابزاری غیر قابل‌اجتناب و تسهیل‌کننده، بر حرفه‌ی حسابداران تأثیر می‌گذارد، سامانه‌های اطلاعاتی، جایگزین ارائه‌ی اطلاعات مورد نیاز به صورت دستی به نهادهای نظارتی می‌شوند و نرم‌افزارهای کاربردی، کار پراسترس مالی را سبک‌تر می‌کنند. داده‌ها به‌سرعت تحلیل و مورد استفاده قرار می‌گیرند و نظارت آن‌ها، لحظه‌ای و به‌هنگام خواهد بود. باید به‌سرعت تغییر کرد و نهادهای حرفه‌ای حسابداری همچون جامعه‌ی حسابداران رسمی، عموم حسابداران را از چنین تحولاتی آگاه کنند. سرفصل‌های دروس حسابداری در دانشگاه‌ها بیش از پیش کاربرد رایانه در حرفه را دربرگیرند. آینده، غیر قابل پیش‌بینی است و ناآگاهی، باعث هراس می‌شود، اما تجربه نشان داده است که همه چیز در دنیای هستی، در حال حرکت و جنب و جوش بوده و تغییر کردن همواره مثبت بوده و ثابت ماندن باعث از بین رفتن و حذف شدن می‌شود. حتی در خصوص شغل و پیشه‌ی پراضطراب مالی چی و شما دوست عزیز!

پی‌نوئیس:

12- Python	8- Web Service	4- CSR	۱- دکتری حسابداری دانشگاه
13- PSS	9- Power BI	5- OpenSSL	تهران، مدرس دانشگاه
14- Xlookup	10- SQL	6- Private Key	2- Power Query
15- Excel	11- Data Model	7- API	3- ChatGPT

منابع

- ۱- بخشنامه شماره ۲۹۳۷/د مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۲ سازمان امور مالیاتی کل کشور
- ۲- سومین همایش تبیین نظام پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، ۱۴۰۱/۱۲/۲۳
- ۳- قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، مصوب سال ۱۳۹۸